

A feljegyzések szerint a millennium évében ültettek a Zengő csúcsa körül álló és élő fák közül számosat. Ők 109 év tanúi. Mik az ő távlataik, és melyek a mieink? Mihez van nekik joguk, és mihez nekünk?

Dr. Simor Zoltán

Írásomhoz felhasználtam dr. Kevey Balázs egyetemi docens, dr. Majer József tanszékvezető egyetemi tanár és Miklós Zsuzsa régész munkáját.

## Baranya megye tájházai és helytörténeti gyűjteményei

„Kincses, sokszínű Baranya.” Így szokták jellemezni megyénket. Kincseket rejtő, sokszínű az a kismúzeum-hálózat is, ami megyénkben található, és amely, ha fáradtságot véve végigjárjuk: megismerteti az idelátogatóval mind néprajzi, mind nemzetiségi szempontból a tájat és lakóit. Ha ez a célunk, akkor az ideális helyzet az lenne, ha minden nemzetiség minden néprajzi csoportja – magyaroké, délszlávoké, németeké, cigányoké – megmutathatná magát egy-egy „hiteles helyen”. Itt persze még nem tartunk, de a paletta így, hiányosan is oly gazdag, hogy valamennyiről teljes részletességgel írnom lehetetlen.

Baranya négy református magyar néprajzi csoportjának (Ormánság, Szigetvidék, baranyai Sárköz, Drávaszög) mindegyike mondhat magáénak egy-egy tájházat, helytörténeti gyűjteményt.

Kiss Géza *Ormánsága* Sellyén mutatkozik be. A népéért elkötelezett, tudós lelkipásztorról elnevezett kis múzeum első formájában 1966-ban nyílt meg. Pápay Jenő postamester fogta össze a múzeumszervező, a községért tenni kész csapatot. Gyűjtője, rendszerezője volt az anyagnak, publikációk írója, gyűjteménygondozó és tárlatvezető, amatőr botanikus, régész és



Magyarlukafa, tájház (Lantos Miklós felvétele)

etnográfus – nem középiszkolás fokon. 1978-ban ő harcolta ki a múzeum udvarán a szabadtéri rész telepítését: a talpasházat, az ólaspajtát, a gémeskutat, a méhest, a gabonást, a haranglábat és a kovácsműhelyt. A belső múzeumi rész 2000-ben bővült egy teljes kötélverő műhely anyagával, amely az utolsó sellyei kötélverő család történetéből is ízelítőt ad egykorú fotókkal, mesterlevelekkel, iratokkal. Szerény, de szép szőttes- és viseleti anyag, eszközök és régi népművészeti tárgyak, sok szép fadarab teszi egyedivé az állandó kiállítást. (7960 Sellye, Községség tér 6. T: 73/480-201 ill. 73/480-245.) Vezetőjük: *Kádár Zoltán* művelődésigazgató.

Még az Ormánságban maradv, Vajszló is büszkélkedik többteremnyi helytörténeti gyűjteménnyel, elsősorban a település szülöttének, Kodolányi János írónak életére, munkásságára vonatkozó anyaggal. (Gondnokuk Káli Istvánné, elérhető a 73/311-048-as telefonszámon.)

A szigetvidéki néprajzi csoport központi helye Magyarlukafa. A Szigetvártól 20 km-re, a Zselici Dombság déli kapujában lévő aprófalú neve a benne 25 éve dolgozó Lovas Kata és férje, Kékes Tóbiás munkája révén országosan ismert, sőt elismert. Náluk a gyűjteményi részen van a kisebb hangsúly; munkájuk célja elsősorban régi tárgyak ma is használható formában való újjáélesztése. Szinte megszámlálhatatlan népi kismesterséget varázsolnak újjá műhelyeikben, letelepítik a fiatal mestereket a falujukban, és összefogják őket a „Kaptár Magyarlukafai Közművelődési Egyesület”-ben. Szakmai táborokat szerveznek, iskolás gyermekeknek és fiataloknak kézműves foglalkozásokat tartanak, – ezer csodával – és még szálláshelyekkel is várják – (minden év csúcspontján) a Vendel-napi búcsún az odalátogatókat. (címük: Lovas Kata, 7925 Magyarlukafa, Fő u. 44. T: 73/554-051)

Hazánk egyik leggazdagabb népművészetű, legrégebben kutatott, csodálatos néprajzi csoportja a *Sárköz*. Hat települése található Baranyában. Köztük a „legsárközibb” a muzsikáló nevű Zengővárkony. Tájházát 1982-ben avatták. Gyűjtője, létrehozója, *Töttös Sándor* Zengővárkony szülötte, akinek – Hajdú Mihály nyelvészprofesszor megfogalmazását szabadon alkalmazva – Sárköz néprajza viseletestül, szokásostul, táncostul és nyelvjárásostul: *anyanyelvjárása*. Ő az egyetlen, aki nem „külsős” közöttünk: azt tanulta az egyetemen, amibe bele is született. Szőtte sajáttervezésű, zsűrizett, sárközi hagyományokból építkező szőtteseit, és erre a tudására alapozva ültetett szövésszék mellé nyolc fiatalasszonyt, akik így kenyérkeresethez



Zengővárkony, tájház (Lantos Miklós felvétele)

is jutottak. Tanította a sárközi gyöngnyakék készítését, öltöztette a sárközi babákat. Császár János tanító úr 1972-ben felélesztette a korábban jól működött „Gyöngyösbokréta” táncsoportot. Hamarosan Töttös Sándor vette át a vezetését. Művészeti vezető, táncainak gyűjtője és betanítója, viseletük értő összeállítója, a Zengővárkonyi Népi Együttes minden mozzanatára szívvel odafigyelő mindenese volt harminc éven át. Felsorolhatatlan a díjak sokasága, amiket elnyertek. Csak ízelítőül: a Kiváló Együttes, többszöri Aranyfokozat, a „Hagyományörző Együttesek Bemutató Színpadán négyszeres „Örökös Tag”. Ő maga Népi Iparművész, a Népművészet Mestere, a Muharay Elemér-díj után, két éve, a Magyar Kultúra Lovagja. Az együttes nyugalomba vonulta óta is sokszor lép fel a kis Tájház színpadán, a gyönyörű műemléki környezetben. A falu múzeumhálózata pedig csoda dolgokkal bővült az utóbbi években. Nienhaus Rózsa *Míves Tojás Múzeuma* szinte az egész világból mutat be hímes tojásokat, ami rendkívül megnövelve a kis falu idegenforgalmát. Tüskés Tünde csaknem évtizedes gyűjtő- és kutatómunkája nyomán létrehozott *Szalma – Kincs – Tár* a hagyományos szalmafonás bemutatásán túl a jelenkori, modern, művészi értékű megfogalmazásoknak is helyet ad, határon túli, sőt lassan világméretű kitekintéssel. Mindkét helyen rendszeresen tartanak bemutató foglalkozásokat. (Elérhetők: Tojás múzeum: 72/466-605 Kossuth L. 6. Szalma-tár: 72/465-316 Arany János u. 59.; Tájház: 72/466-581 Kossuth L. u. 6.)

## Hidas

A megye északkeleti határán fekvő, baranyai németek és a bukovinai székelyek lakta település gazdag tájházat mondhat magáénak. Anyagukat először 1987-ben, a kisegítő iskola egy termében állították ki, ám Videcz Ferencné, Mária 30 éves, és ma is folyó gyűjtőmunkájának eredményeként a hely hamarosan szűknek bizonyult. 2002.01.23-én, a Magyar Kultúra napján, új helyükön, a Kossuth u. 111-ben nyitotta meg az új intézmény kapuit Szili Katalin. Előzőleg a 2000 lelkes község önkormányzata megvásárolta a népi műemlékké nyilvánított ...szerkezetű épületet, s a KÖH komoly anyagi segítségével, helybeliek sok munkájával sikerült felújítani. A hosszú német parasztházban helyet kapott a „német szoba”, eredeti bútorkal berendezve, sok textíliával, viseleti anyaggal. Az Andrásfalváról érkezett református, és az Istenségytőről való katolikus székelység szobájában természetesen csak a láda az eredeti, hiszen más bútort nem hozhattak magukkal. Igen gazdag viszont a szőttesanyaguk, sok a szép szedett ind, egyéb szép viseleti darab; magas a vetett ágy is. A falakon írásos dokumentumok, fényképek a hazatelepítésről, s az egykori lakóhelyekről.

Az udvaron megvan az egykori istálló és a pajta, a gazdálkodás eszközeinek jó bemutatóhelyül. Legrégibbi darabjuk ezek között az 1793-as datálású szőlőprés. Az épületben az első és a szabadkérményes sütőkonyhán kívül még két helyiség van, ahol állandó helytörténeti kiállítások, és időszakos kiállítások számára van lehetőség. – Joggal büszkének rá, hogy a Szentendrei Skanzen Dédunántúli Tájegységének egyik épületét tőlük, Hidasról telepítette át Zentai Tünde muzeológus.

Kulcs: gondnoknál, aki a 70/360-47-61-es mobilon érhető el.

Tárlatvezetés: Videcz Ferencné, 7696 Hidas, Kossuth u. 7. T: 72/457-315.

## Bóly

Helytörténeti kiállítása az 1752-ben épült, egykori Bathány-uradalmi magtárban 2001.03.15-én nyílt meg. Az épület földszintjén a Városi Könyvtár, emeletén a Helytörténeti és Néprajzi Bemutató kapott helyet. – Bóly és vidékének korai történetét a neolitikumtól a honfoglalásig régészeti leletek illusztrálják. – Képet kaphatunk az uradalom és népe történetéről: a Bathány-birtok gazdag levéltári anyaga mellett a katolikus egyházi irattár is forrásul szolgált az egyesületi élet, és az egyházközösség múltjának bemutatásához. Az 1946-ban áttelepített felvidéki református magyarság gazdag közösségi életéről ugyancsak számos dokumentumot láthatunk. – A helyi céhes, majd társulati keretek között működő kézművesek: asztalos-, esztergályos-, kézihurkoló- (pacskeros), kékfestő- és mézeskalácműhelyek válogatott eszköztárát és készítményeit is bemutatják. A két szobaenterióben a katolikus németek és a református felvidékiek hétköznapi és ünnepi viseletét bábkon szemléltetjük. A felvidékiek gazdag szőtteskultúrájának asztalneműk és viseleti darabok egyaránt vallanak.

A kiállítást rendezte, anyagát gyűjtötte: Lantosné dr. Imre Mária

Nyitva tartás: hétfő kivételével naponta 15-18 óráig, szombaton 14-17, vasárnap 15-17 óráig. Cím: Bóly, Széchenyi tér 8-10. Erzsébet Vigadó és Könyvtár. T: 69/368-305, *Ladonicsky Anett* könyvtáros.

Baranya délkeleti csücske: *Drávaszög*. Megyénknek ezt a néprajzi csoportját a trianoni határ kettévágta: 34 településből 10 – az ú.n. Belső-Drávaszög – lakói kerültek át Horvátországhoz. A néprajz íratlan és írott szabályai szerint, a csoporton belüli falvakat át- meg átszövő házassági kapcsolatok miatt családok százeit vágta ketté az a határ. Örökre?

A Drávaszögben a gyűjtőmunka igen későn – harminc évvel a Gönyei Sándor-i „felfedezés”, és jó tíz évvel másik kutatónk, Zentai János halála után, 1974-ben kezdődött; a Tájház megnyitása 1988 őszén történt. A gyűjteménynek otthont adó volt református iskolát és tanítólakot 1984-ben nyilvánították népi műemlékké. A helyreállítás szakmai irányítója a Pécsi Műszaki Főiskola tanára, Szigetvári János Ybl-díjas építész volt. Anyagunk leggazdagabb része a textilgyűjtemény; jelentős a házivászon készítés eszköztára (többek között 9 működőképes szövőszékünkön dolgozhatnak szakkörvezetőnk tanítványai); levéltárakból való helytörténeti anyagunk jó része falainkon kinagyítva; illetve a paraszti háztartás kellékei. A gazdálkodás eszközeit hely híján még nem rendeztük kiállítássá, de a gazdasági épületeknek a Tájház udvarába való betelepítésével igyekszünk ezt a gondunkat megoldani. Legkisebb termünkben falusi kisiskola osztatlan tantermet mutatjuk be, Gábor József nyugalmazott tanító, muzeológus keze nyomán. – Az „élő múzeum” fogalma még nem volt a levegőben, de mi első perctől ezt valósítottuk meg. Munkánk értelmét az egész iskolaévben működő szövőszakkör, az évi háromszori kézműves gyermeknap és nyári gyermek kézművestáboraink 3x6 napos szakasza adja és az idelátogatók, gyakran iskoláscsoportok körében végzett tárlatvezetéseink. Sokat dolgozunk azon, hogy Drávaszögnek ne csak szövőművészetét, hanem a magyar paraszti hímző kultúrában szinte egyedülálló, csak a sárközivel rokon módját, a drávaszögi selyemhímzést is újra népszerűvé, sajátunkká, netán eladható termékünké tegyük. Tizenhat éve szervezzük a falu közművelődését; március 15-i gyermekműsorainkért pár éve „Pedagógiai Különdíjat”, szakkörvezetőnk munkájára 2 éve Megyei Nívódíjat kapunk. A hódmezővásárhelyi példát követve, mi is szeretnénk településünk polgárává fogadni egy-egy, a hét határon túli magyar település lakóját. Megalakulása óta tagjai vagyunk a Magyarországi Tájházak Szövetségének, ahonnan igen sok szakmai és erkölcsi segítséget kapunk. Köszönet érte! (Címünk: Iskolatörténeti Gyűjtemény és Tájház, Nagytótfalu, Kossuth 36. T: 72/351-165 ill. 30/670-85-48)

A *hegyháti*, katolikus magyar néprajzi csoport történetét bemutató gyűjtemény Sásdon van. Létrehozója, évtizedek óta gondozója Vajda József tanár úr, nyugdíjas pedagógus, egyben a Sásd Városi Honismereti Szakkörnek megalakulása óta, csaknem 45 éve vezetője, aki 2002-ben kapta meg városától a „Díszpolgár” kitüntető címet. A Sásd Állandó Helytörténeti Kiállítás, négy termével, több ezres gyűjteményi anyagával, mely szakszerű feldolgozásban, a Városi Honismereti Szakkör tagságának működtetésében szolgálja a közművelődést, büszkesége a városnak és sűrűn fölkeresett helye az idelátogató turistáknak. Az anyagban hangsúlyos rész jut a régészetnek: leleteik az i.sz. előtti IX–XIII. századtól láthatók tárlóikban. A csaknem négy évszázados római korra utaló ásatási bizonyítékok ugyancsak megtalálhatók. A népvándorlás koráról, majd a honfoglalás utáni időkről is vannak kincseik. Az utóbbiak után, a korai plébánia-alapítás okán a vatikáni Levéltárban is kutattak – eredménnyel. Török és osztrák pusztítás, reformkor, szabadságharc résztvevői, s az új- és legújabb kori történelem sásdi, és a vonzáskörzetébe tartozó falvakból való emlékei elevenednek meg termeikben. (Cím: dr. Vajda József, 7370 Sásd, Kolozsvári u. 6. T: 72/476-026)

A megye *délszláv* lakosságából az Alsószentmárton-Kásád képezte baranyai sokác csoportot egy kis gyöngyszem, a Kásádi Tájház képviseli. Begovác Rózsa, a pécsi Janus Pannonius Múzeum Néprajzi Osztályának főmuzeológusa vezetésével, Verbanác Pál volt kovácsmester és Trubics János tanító, helyi lakosok gyűjtéséből a falu legrégebbi épületében nyílt meg az 1980-as évek végén. Nagy segítségükre volt a ház műemléki helyreállításában Decsi János, a beremendi iskola igazgatója, aki egykori diákját, Mendele Ferencet mozgósította a jó ügy érdekében. A zömmel XIX. század végi használati tárgyakkal berendezett, nádvetős épület végében fészer, udvarán igen szép kivitelű gabonás, disznóól és gémeskút áll. Hihetetlenül gazdag, színes visleleti anyagukat (hiszen a gyűjtéskor a sokác falvakban a kivetkőzés folyamata még nem fejeződött be) elhelyezési nehézségekre hivatkozva jelenleg a Mohácsi Délszláv Mú-



*Nagytótfalu, iskolamúzeum és tájház (Lantos Miklós felvétele)*



*Kásád, horvát nemzetiségi tájház (Lantos Miklós felvétele)*

zeumban tárolják. (Gondos gondnoka: *Verbanác Pál* a Tájház szomszédságában, a Rákóczi u. 28-ban lakik. T: 72/474-537)

Az áttai *bosnyákok* között, Matusék Pál tanító által az 1940-es évektől végzett gyűjtésének igen gazdag anyaga (halála után) Átáról szintén a Mohácsi Délszláv Múzeumba került.

A német nemzetiségi tájházak közül elsőként a mecseknádasdi nyitotta meg kapuit. A műemléki helyreállítást Mendele Ferenc, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal főépítésze, a gyűjtést és a szakmai munkát Lantosné dr. Imre Mária, a pécsi Janus Pannonius Múzeum Néprajzi Osztályának tudományos főmunkatársa irányította. Az intézmény széleskörűen mutatja be a hazai németiség területi elhelyezkedését, magukkal hozott, jellegzetes építkezési módját (külön épületszárny kiállításai foglalkoznak dr. Imre Mária egyik fő kutatási területével, a „Fachwerk”-es építkezés magyarországi emlékeivel). Teljes gyertyaöntő- és mézesbábos-műhelyük van. Bemutatják az erdőkben gazdag Keleti-Mecsekben oly jellegzetes, a faesz-köz-készítést, a favillákat, gereblyéket, jármokat; a kádármesterséget; a Mecseknádasd határában bányászott tűzálló agyagra épülő mecseknádasd-ófalui fazekasságot; ezenkívül gazdag bútór-, fénykép- és festettüvegkiállítás teszi emlékezetessé a gyűjtemény megtekintését. (A Tájház helye az ú.n. Vogelberg. Gondnoka: Pécsi Józsefné; T: 06-70/263-89-24)

A Keleti-Mecsekben megbújó Ófalu tájháza – ugyancsak dr. Imre Mária szakmai irányításával – a faesztergályos mesterségnek állít emléket; egyben újjáélesztésének vált az évek során fontos központjává. Az egykor itt dolgozó mesterek a megye vásárain árulták kelendő portékáikat, a gyékénnyel befőtt ülésű esztergált székeket. Télen az előkészített gyékényt háztiszákba téve, járták a falvakat, lisztért-kenyérért javítást vállalva. Egy-egy jó piacúnak ígérkező faluba, városba át is települtek a megélhetés reményében, mint pl. Siklóra az Ófalu környéki Lowescher család. – A tájház hátulsó szobájában hagyományos módon, de napjainkban készült esztergált bútorokat, a mesterséget folytatni kívánó fiatalok munkáit állították ki; a volt istállóban pedig egy régi faesztergát és kézi szerszámokat láthatunk. (Gondviselője: *Csibi Istvánné*, 7696 Ófalu, Kossuth Lajos u. 3. T: 72/463-198)

A Mohácstól 15 kilométerre fekvő Kisnyárad kincse, a Kisnyárad-i Helytörténeti Gyűjtemény 1993-ban nyitotta meg kapuit. A 300 lelkes kisközség volt iskolájában rendezték be Schwarzkopf Ádám és felesége, Ilonka hathatós segítségével. A most már a szomszédos Lánycsokon élő, s a német nemzetiségi ügyeket ott is áldozatkészen szolgáló pedagógusházaspár egyik tagja kisnyárad-i születésű, másikkal évekig ott tanított, így adott volt a lehetőség, még családi hagyatéktárgyaik révén is, a segítségadásra. Épületükben XIX. sz. végi – XX. sz. eleji tárgyakkal berendezett konyha, szoba, kamra van. – Fénytől gondosan védett tárlóikban sok, falujukra vonatkozó emléket, fotót, és a magyarországi németiség betelepüléséről, hagyományairól szóló dokumentumot őriznek. (Címük: 7759 Kisnyárad; gondnoka: *Glück Antalné*, T: 69/367-523)

A megalakulás sorrendjében következő a Hímesházai Falumúzeum, ez az 1250 lakosú községben hat éve megalakult kis intézmény. Őseik a fuldai apátság területéről települtek át a török hódoltság és a „felszabadító” harcok következtében elnéptelenedett vidékre. A gyűjtemény első megfogalmazásában éppen a betelepülés 275. évfordulójára készült, két fiatal pedagógus, Jakabné Heller Anna és Micheliszné Heil Terézia lelkes közreműködésével, és ennek nyomán sokak keze munkájával. A szakmai irányítás itt is, mint a többi német nemzetiségi tájház esetében, Lantosné dr. Imre Mária kezében volt, az eredmény az ő szaktudását is dicséri. Négy helyiségük berendezett: német tisztaszoba és konyha, székely szoba, illetve a negyedikben a paraszti háztartás és gazdaság eszköztára. Céljaik között különösen hangsúlyos a német identitás megőrzése. E célból hetente tartanak hagyományörző gyermekfoglalkozásokat, s a látogatók számára a magyar mellett német nyelven is tárlatvezetést. Kazettákon őrzik a mohácsvidéki németiség nyelvjárási emlékeit, hagyományait. Vezetőjük egyben a helyi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, a Magyarországi Tájházak Szövetségében pedig elnökségi tag és a Német Tájházak Szekciójának felelőse. (Elérhetőség: *Jakabné Heller Anna*, 7735 Hímesháza, Kossuth 118. T: 69/347-446, ill. 06-30/37-73-542)

A legfiatalabb tájházaink között a 2003-ban megnyílt szentlászlói Helytörténeti és Néprajzi Gyűjtemény. A közakaratot, hogy a szép cél megvalósulhasson a Budai család fogta össze. Ők maguk hosszú évek óta dolgoznak a falu közművelődésért: a tanár házaspár, akik közül a férj cívilben fajták- és faeszközkészítő, a feleség pedig a honismeretnek évek óta lelkes munkása, és leányuk Kinga, aki több mint tíz éve szervezi nyaranta a gyermek kézművestáborokat. A Tájház épületét, szülei Zrínyi utca 15. sz. alatti házát a Németországban élő Stefan Fath vásá-



*Mecseknádasd, német nemzetiségi tájház (Lantos Miklós felvétele)*



*Ófalu, német nemzetiségi tájház (Lantos Miklós felvétele)*

rolta vissza, és négy helyiségben hozzájárulásával kapott helyet a gyűjtemény: az itt élő német, valamint a Felvidékről kitelepített, és a volt Jugoszláviából idemenekült magyar lakosság múltbéli életének tárgyi emlékei. Német tisztaszobát – a bábukon népviselettel – a falusi hétköznapi eszközök, szerszámok segítségével bemutató terem, valamint a negyedik: a községben élő és dolgozó kézművesek munkáit közönség elé táró szoba várja a látogatókat. A helyi mesterek bevonásával kézműves bemutatókat, foglalkozásokat terveznek a közeljövőben. (Címük: *Budai Györgyné* 7936 Szentlászló, Kossuth L. u. 90. T: 73/354-183)

Végül, de nem utolsósorban, van Baranyának a Mecsek északi oldalán, a Hegyháton egy igazi, lisztet őrlő, működő patakmalma, az Orfűi malommúzeum. Két egysége van: az egyik a működő orfűi vízimalom, mely a XIX. század közepén Schaff Károly tervei szerint készült és 1950-ig, az államosításig működött. A megye 360 vízimalmának egyike volt. A berendezés teljesen elpusztult; a helyreállítás pár régi fotó, Gutheil István ittvolt molnárlegény emlékezte, a pécsváradai, zengővárkonyi, kőkénypusztai patakmalomok szerencsésebben megmaradt berendezési tárgyainak, és persze, Füzes Péter XXI. századi „vízimolnár” lelkesedésének köszönhető. Ő volt az, aki a 2002-es, működőképes újraindításhoz, pályázati segítséggel, még az Orfűi-patak vizét is visszaszerezte. Másik egységük, ritka látványosságuk a Mekényesről áttelepített szárazmalom és olajprés. A malomépületben az őrlés fejlődését bemutató kiállítás látható, történelem-előtti időkől való dörzskövekkel, és a kézi malomkövek különböző formáival. Szakszerű, bő információs anyaguk a helyreállításról, újraindításról, malomtörténetről, saját őrlési technológiájukról ad pontos és érdekes ismertetést. (Információ: *Füzes Péter*, Orfűi Vízimalom Bt. 7624 Pécs, Radnics u. 25. T: 06-20/433-09-47)

„Az Önök munkája érték, ami fontos az egész ország számára, teljességgel a jövőbe mutat” – mondta simogató szókkal dr. Víg Annamária, a NKÖM Közgyűjteményi Főosztályának vezetője a Tájházsövetség legutóbbi közgyűlésén. Mi is így gondoljuk, így hisszük. Ez a hitünk ad erőt munkánkhoz, miniintézményeink fennmaradásáért vívott napi közelharcainkhoz a pénztelenség, az értetlenség, a közöny ellenében.

Tudjuk, hogy nem vagyunk senkinek riválisa, nem esszük el senki kenyerét. Hiszük, hogy amit adunk gyermekeink nevelésében: az anyaföld közvetlen üzenetét, a saját falu, a saját régió egyedi és utánozhatatlan színeit, hangját, kötését, a saját ősök értékeinek felismerésén át egy igazi, a szív mélyéről fakadó hazafiságot – azt nem adhatja meg helyettünk senki más. Ezzel a hittel végezzük hazánk jelenlegi mélypontjából fakadóan egyre nehezebb munkánkat, tudva, hogy a felhők felett mindig kék az ég, és egyszer, „onnan föjjű”, ránk is felragyog a Nap.

*Dr. Simor Ferencné Bokody Éva*



*Nagydobsza, tájház (Lantos Miklós felvétele)*